

Laadunvarmistuksella tehoa sisäiseen tarkastukseen

Sisäisen tarkastajan ammatti vaatii sitoutumista laatuun. Toteuttamalla laadukasta ja ammattimaista sisäistä tarkastusta, me tarkastajat toimimme uskottavasti ja rakennamme luottamusta organisaatiossa. Laatu ja osaaminen eivät kuitenkaan synny itsestään, vaan vaativat jatkuvaa toiminnan arviointia ja kehittämistä. Laadun varmistus- ja kehittämisohjelma on tällä polulla hyödyllinen jatkuvan kehittämisen ja oppimisen väline.

Sisäisen tarkastuksen standardien mukaan ammattimaisesti toimivassa tarkastuksessa tulee olla laadun varmistus- ja kehittämisohjelma. Ohjelman tarkoituksena on arvioida, kuinka hyvin sisäisen tarkastuksen toiminta noudattaa ammattistandardeja ja eettisiä sääntöjä.

Yksilöllinen laadunvarmistus- ja kehittämisohjelma

Laadun varmistus- ja kehittämisohjelma tulee laatia yksilöllisesti sisäisen tarkastuksen koon ja kypsyyssasteen mukaan. Organisaation kypsyyssaste ja suhteet muihin varmistuspalveluihin tuottaviin tahoihin vaikuttavat myös ohjelman laadintaan. Ohjelman on hyvä kattaa kaikki sisäisen tarkastuksen toiminnot, arvioida standardien ja eettisten ohjeiden noudattamista sekä sisäisen tarkastuksen tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Lisäksi tarvittavat kehittämistoimenpiteet ja ylimmän johdon osallistuminen on syytä sisällyttää ohjelmaan.

Laadun varmistus- ja kehittämisohjelma sisältää sisäiset ja ulkoiset arvioinnit. Sisäiset arvioinnit kattavat sekä sisäisen tarkastuksen toiminnon jatkuvan seurannan että säännöllisin väliajoin tehtävän itsearvioinnin tai arvioinnit muiden sellaisten organisaatioon kuuluvien henkilöiden tekeminä, jotka tuntevat riittävässä määrin sisäisen tarkastuksen toimintatapoja.

Jatkuva seuranta päivittäisen ohjauksen, arvioinnin ja mittaamisen keskeinen osa

Jatkuva seuranta on sisäisen tarkastuksen toiminnon päivittäisen ohjauksen, arvioinnin ja mittaamisen keskeinen osa. Jatkuva seuranta sisältyy niihin toimintaperiaatteisiin ja käytäntöihin, joilla sisäisen tarkastuksen toimintoa johdetaan. Seurannassa hyödynnetään niitä prosesseja, työkaluja ja informaatiota, joita tarvitaan arvioitaessa eettisten sääntöjen ja standardien noudattamista. Jatkuvassa seurannassa arvioidaan yksittäisten tarkastusten laatua ja pyritään sitä kautta kehittämään koko toimintoa.

Jatkuvaa seurantaa ovat mm. esimiehen ohjaus tarkastustyössä sekä säännöllinen ja dokumentoitu työpapereiden läpikäynti, yhteisten menettelytapojen ja ohjeiden laatiminen, palautteen pyytäminen tarkastuskohteelta, tarkastustoiminnon vaikuttavuuden ja tehokkuuden analysointi ja mittaaminen sekä laadittujen raporttien ja annettujen suositusten hyväksyttäminen sisäisen tarkastuksen vetäjällä.

Säännöllinen arviointi sisäisestä tarkastuksesta vuosittain

Säännöllisesti tehtävissä arvioinneissa tarkastellaan, noudatetaanko toiminnassa standardeja ja eettisiä sääntöjä ja näin ollen arvioidaan koko sisäisen tarkastustoiminnon ammattimaisuutta. Säännöllinen arviointi sisäisestä tarkastuksesta olisi hyvä tehdä vuosittain, erityisesti niinä vuosina kun ulkoista laadunarviointia ei teetetä

ulkopuolisella toimijalla. Laadunarviointi tulisi myös viedä vuosittain tiedoksi ylimmälle johdolle ja hallitukselle, jotta johto voi todeta sisäisen tarkastuksen toimivan sisäisen tarkastuksen ohjeen mukaisesti ja tuottavan toiminnallaan organisaatiolle lisäarvoa.

Arvioinnin keinoja ovat mm. tarkastuskohteelle teetettävät kyselyt, vuosittaisten riskiarviointien käyttäminen suunnittelun pohjana, sisäisen tarkastuksen suoritusarvioinnit sekä säännöllinen raportointi toiminnasta ja sen tuloksista ylimmälle johdolle.

Ulkoinen laadunarviointi viiden vuoden välein

Ulkoinen laadunarviointi tulee standardien mukaan teettää ulkopuolisilla arvioijalla viiden vuoden välein. Halutessaan sisäinen tarkastus voi teettää riippumattoman ulkopuolisen tahon varmistaman itsearvioinnin. Kustannukset ovat tällöin pienemmät, mutta prosessi on sisäiselle tarkastukselle työläämpi. Kokonaan teetetty ulkopuolinen arviointi voi myös usein käydä toiminnan syvällisemmin läpi sekä antaa mahdollisesti enemmän hyödyllisiä suosituksia toiminnan kehittämiseksi.

Kun laadun varmistus- ja kehittämissuunnitelman tulokset näyttävät hyviltä, sisäisessä tarkastuksessa voidaan todeta noudatettavan kansainvälisiä ammattistandardeja ja eettisiä sääntöjä. Tämä antaa toiminnalle uskottavuutta organisaation sisällä ja on osaltaan varmistamassa toiminnan laatua.

Sisäiset tarkastajat ry järjestää 5.9 laadunvarmistuksen iltapäivän, jossa asiantuntijat kertovat ulkoisesta laadunvarmistuksesta ja sen hyödyntämisestä sekä siitä, miten ulkoinen laadunarviointi tehdään käytännössä. Tervetuloa kuuntelemaan ja keskustelemaan!

Lisää aiheesta IIA:n kansainvälisiltä sivuilta

<https://global.theiia.org/knowledge/services/Pages/Quality-Assessment.aspx>



Heli Irola, ylitarkastaja
CIA, CFE
Ulkoasiainministeriö
Seminaaritoimikunnan jäsen